

Violgubbe

Gomphus clavatus

Rödlistekategori: Sårbar (VU)

Fotograf: Michael Krikorev

Varför är violgubbe rödlistad?

Violgubbe är en mykorrhizasvamp som har minskat med mer än 30 % under de senaste 50 åren som följd av skogsavverkningar. Den har uppenbarligen svårigheter att nyetablera sig i planterad skog efter avverkning.

Ekologi

Violgubbe växer huvudsakligen i äldre och gärna betespräglade skogar med långvarig trädkontinuitet. Den bildar mykorrhiza med gran, tall, bok och möjligen även med ek. Den har sin huvudsakliga förekomst i kalkrika ängsgranskogar i Svealand men finns även i kalkrika bokskogar i Skåne. De vackert ljuslilafärgade fruktkropparna av violgubbe kan bilda stora s.k. häxringar (växa i ringar) som vanligen är mellan 1-7 meter i diameter men kan i sällsynta fall bli upp till 12-14 meter. Mycelen i marken är mycket långlivade och kan förmodligen bli betydligt äldre än hundra år om det finns en trädkontinuitet på växtplatsen. Stora häxringar utgörs av gamla individer.

Hotfaktorer

Anledningen till att violgubbe minskar är att den framförallt finns i äldre skogar som inte tidigare kalavverkats, s.k. kontinuitetsskogar, och att denna areal skog successivt minskar som följd av avverkningar. Violgubbe förefaller ha svårt att nyetablera sig nyetablerade skogar.

Åtgärder

Det bästa sättet att gynna violgubbe är att undvika att avverka träd där den finns, antingen genom att bilda reservat, peka ut växtplatser som nyckelbiotoper eller att göra frivilliga avsättningar. Sker avverkningar kan mycel av violgubbe fortleva om träden kring dess växtplaster sparas som hänsynsträd. Ett åtgärdsprogram för att förbättra situationen för violgubbens minskande populationer pågår i Naturvårdsverkets regi.

Övrigt

Violgubbe är en omtyckt och god matsvamp. Själva svampindividen (mycelet) i marken kan leva i många år, och plockning av fruktkropparna skadar inte på något sätt svampen. Det kan dock vara bra att lämna kvar några unga och äldre fruktkroppar på växtplatsen för att gynna violgubbens möjligheter att sprida sina sporer.